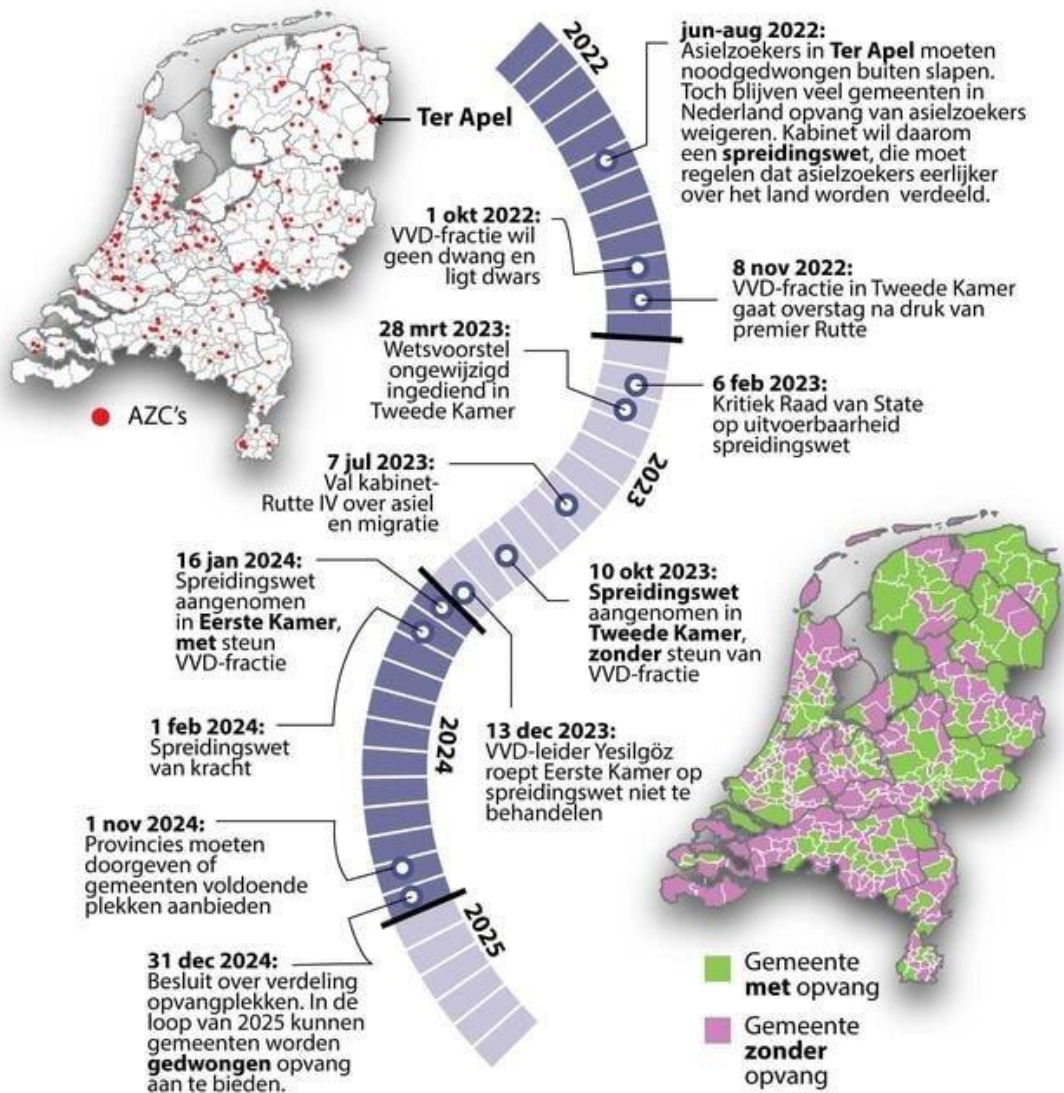

De Spreidingswet

Spreidingswet gaat 1 februari in, na anderhalf jaar getouwtrek

bron: rijksoverheid

nb: stand 19 jan 2024

.ANP

Vooraf

De spreidingswet gaat over de asielopgave en niet over andere doelgroepen zoals ontheemde Oekraïners of (arbeids)migranten. Voor een helder onderscheid is de begrippenlijst toegevoegd.

Begrippenlijst

- Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv)

Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv) zijn jongeren die alleen of samen met andere kinderen of 'vreemde' volwassenen (volwassenen die geen ouders of voogd zijn van het kind) naar Nederland komen en hier asiel aanvragen. Deze kinderen kunnen asielzoeker, vluchteling of migrant zijn. In Nederland wordt voor hen gezorgd door NIDOS, de Nederlandse onafhankelijke (gezins)voogdij instelling. Bij aankomst krijgen deze kinderen direct een voogd toegewezen. Kinderen onder de 15 jaar worden in een gastgezin geplaatst. Een alleenstaand kind kan een asielaanvraag indienen, met hulp van hun NIDOS-voogd.

- Asielzoeker

Niet iedere asielzoeker is een vluchteling. Een asielzoeker is iemand die asiel heeft aangevraagd. Hij of zij vraagt om bescherming (vraagt asiel aan) als vluchteling en wacht op de beslissing van de overheid. Zolang de asielprocedure loopt, hebben asielzoekers het recht om in het land te blijven. Het land waar asiel is aangevraagd, onderzoekt of de asielzoeker inderdaad bescherming nodig heeft, op basis van het VN Vluchtelingenverdrag.

Tijdens de asielprocedure wordt dus vastgesteld of een asielzoeker ook daadwerkelijk een vluchteling is. In Nederland bepaalt de IND, de Immigratie- en Naturalisatiedienst, of een asielzoeker wordt erkend als vluchteling

- Migrant

Een migrant is iemand die vrijwillig een veilig land verlaat. Vaak in de hoop op een beter leven. Bijvoorbeeld voor studie, werk of een buitenlandse partner. Migranten zijn dus mensen die verhuisd zijn naar een ander land en terug kunnen keren als ze dat willen. Een vluchteling kan dat niet.

- Ontheemden

Ontheemden uit Oekraïne kunnen zonder visum reizen binnen de Europese Unie. Zij hoeven dus geen asiel aan te vragen om in Nederland te mogen zijn. Als zij in bezit zijn van een Oekraïens paspoort, dan mogen zij sowieso 180 dagen in Nederland zijn. De procedure om op langere termijn in Nederland te blijven wordt nog door de IND (immigratie- en naturalisatiedienst) uitgewerkt. Ontheemden uit Oekraïne vallen onder de Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) en hebben daarom op een andere basis, en meer uitgebreide rechten op bescherming in Nederland dan asielzoekers.

- Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB)

De Richtlijn Tijdelijke Bescherming (2001/55 EG) geeft in Nederland recht op opvang en medische zorg. En onderwijs voor minderjarige kinderen. Het geeft ook de mogelijkheid om te werken. Op dit moment is de bescherming geldig tot 4 maart 2025. De tijdelijke bescherming is bedoeld om ontheemden, met inbegrip van personen die gevlucht zijn voor een gewapend conflict, onmiddellijke bescherming te bieden.

- Spreidingswet

Gemeenten hebben met de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet) een wettelijke taak in de opvang van asielzoekers. Het doel van de wet is te komen tot voldoende opvangplekken en een evenwichtiger verdeling van asielzoekers over provincies en gemeenten.

- Statushouder

Asielzoekers worden statushouders (of vergunninghouders) op het moment dat ze een verblijfsvergunning krijgen. Het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) koppelt deze vergunninghouders aan gemeenten. Gemeenten moeten zorgen voor passende woonruimte voor statushouders.

- Vluchteling

Volgens het Vluchtelingenverdrag is een vluchteling iemand die zijn of haar land van herkomst ontvlucht vanwege gegronde vrees voor vervolging. Redenen voor vervolging kunnen zijn: ras of nationaliteit, godsdienst, politieke overtuiging of het behoren tot een bepaalde sociale groep.

- Vluchtelingenverdrag

Het Verdrag betreffende de status van vluchtelingen, ofwel het Vluchtelingenverdrag, is een verdrag van de Verenigde Naties dat werd aangenomen in 1951. Het Vluchtelingenverdrag van 1951 en het bijbehorende protocol van 1967 vormen de basis. In het verdrag zijn de betekenis van de term 'vluchteling' vastgelegd, de rechten van vluchtelingen, en de wettelijke verplichtingen van landen om hen te beschermen. Het kernprincipe is non-refoulement, dat stelt dat een vluchteling niet mag worden teruggestuurd naar een land waar zijn of haar leven of vrijheid ernstig wordt bedreigd. Het verdrag is inmiddels ondertekend door 149 landen (waaronder Nederland). Volgens de wetgeving wordt van deze landen verwacht dat ze ervoor zorgen dat de rechten van vluchtelingen worden gerespecteerd en beschermd.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Hoe werkt de Spreidingswet?

-Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen-

Capaciteitsraming, provinciale opgaven en inbreng opvangplekken door gemeenten*

Fase 1: duur 9 maanden

Berekenen en bekendmaken hoeveel opvangplekken er landelijk nodig zijn. De opvangplekken worden in twaalf provinciale opgavengaven verdeeld. Deze provinciale opgaven komen tot stand op basis van een verdeelsleutel naar inwoneraantal en sociaal-economische status (SES-WOA score) per gemeente.

Op de provinciale opgave wordt het aantal bestaande duurzame opvangplekken** of die in de daaropvolgende 12 maanden beschikbaar komt in mindering gebracht.

Gemeenten gaan aan de Provinciale Regietafel (PRT) onder leiding van de Commissaris van de Koning met elkaar in gesprek over de verdeling van alle opvangplekken. Zij beslissen hier onderling welke gemeenten opvang gaan leveren en met hoeveel plekken.

Verdeelbesluit: verdeling opvangplekken over gemeenten per provincie

Fase 2: duur 2 maanden

Ja

Hebben gemeenten de provinciale opgave volledig verdeeld en is deze verdeling uitvoerbaar?

Nee

Staatssecretaris JenV legt door gemeenten gemaakte verdeling vast in verdeelbesluit

Staatssecretaris JenV maakt zelf verdeelbesluit

Realisatie nieuwe opvangplekken*

Fase 3: duur 6 maanden

Gemeenten stellen de opvangplekken beschikbaar.

De wetscyclus (van capaciteitsraming tot de volgende capaciteitsraming) duurt 2 jaar.

* Uitkeringen

Gemeenten kunnen een vrij besteedbare uitkering krijgen voor de duurzame opvangplekken die zij beschikbaar stellen boven hun indicatieve deel. Ook kunnen ze een vrij besteedbare uitkering krijgen voor bijzondere opvangplekken (bijvoorbeeld voor amv's). Daarnaast kunnen provincies en gemeenten een vrij besteedbare uitkering krijgen voor elke opvangplek die zij beschikbaar stellen boven de drempelwaarde van 75% van de provinciale opgavengave.

** Duurzame opvangplekken

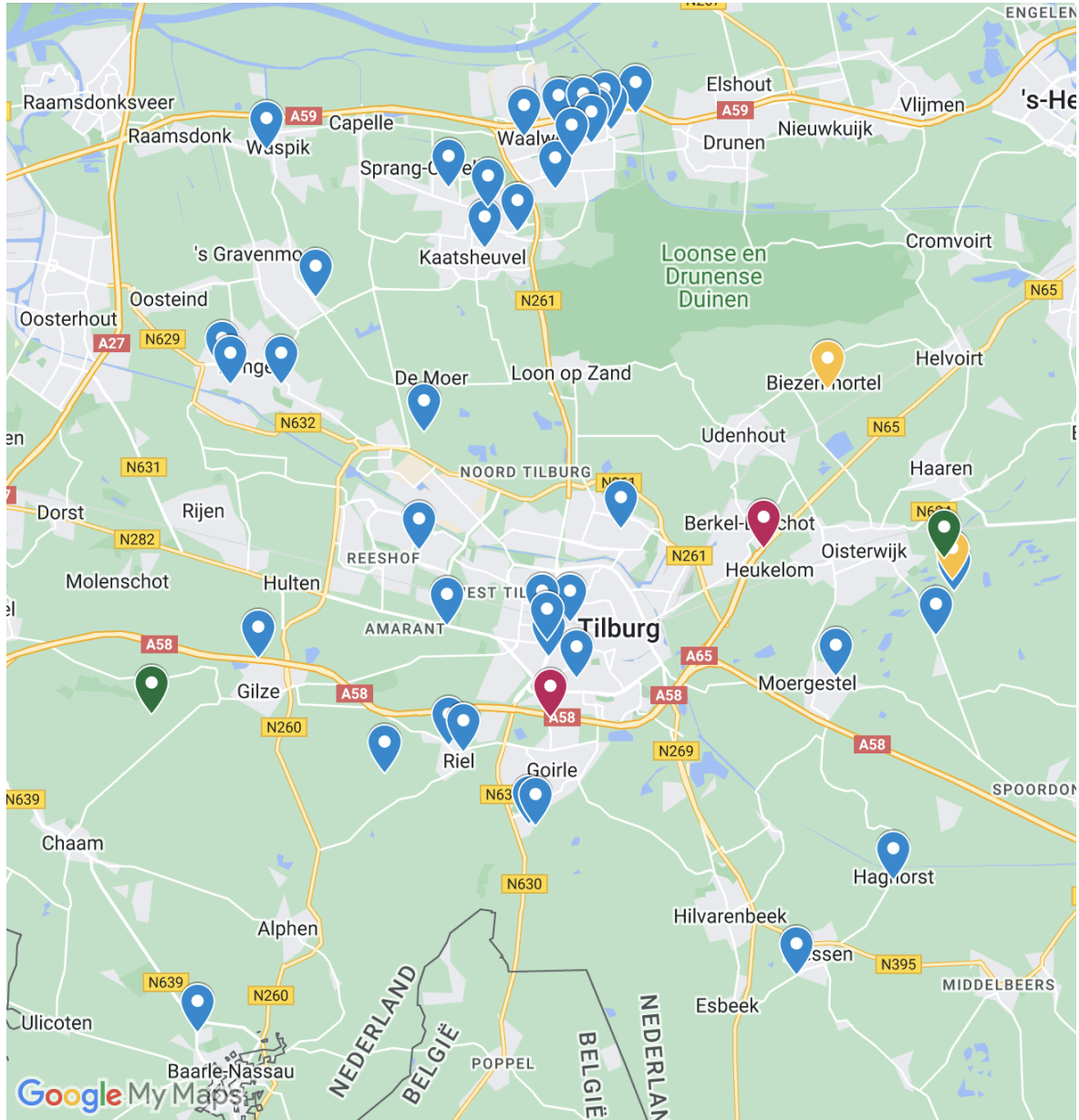
Op dit moment is er al een bestaande duurzame opvangvoorraad: locaties die er nu zijn of die binnen 12 maanden beschikbaar komen van meer dan 100 plekken die langer dan 5 jaar beschikbaar zijn. Deze opvangplaatsen tellen mee bij de invulling van de eigen provinciale opgave. Dat is wat wordt bedoeld met 'in mindering brengen op'.

¹ Bron: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asielbeleid/aanpak-crisis-opvang-asielzoekers/spreidingswet>

Overzicht opvanglocaties asiel en ontheemde Oekraïners Hart van Brabant

Geografische locaties volgens gegevens eind 2023

Voor aantallen zie tabel 1 op bladzijde 6.

- Noodopvang Asiel AMV
- Noodopvang GOO-OEK
- AZC
- Noodopvang Asiel

Tabel 1 Opgave en realisatie asiel en ontheemden*

	Asiel	Waarvan amv	Ontheemden
Opgave HvB	2373	202	1897
Realisatie HvB	2090	120	2020
Verschil	-283	-82	123
Alphen-Chaam	0	0	0
Baarle-Nassau	0	0	50
Dongen	150	0	90
Gilze en Rijen	1200	0	30
Goirle	70	0	70
Hilvarenbeek	50	0	70
Loon op Zand	150	0	140
Oisterwijk	470	80	310
Tilburg	0	40	900
Waalwijk	0	0	360

* Deze tabel is indicatief en ter illustratie. De cijfers zijn een momentopname en dynamisch door bijvoorbeeld sluiting van locaties, openingen of uitbreiding van locaties. Daarom zijn de realisatie-aantallen in deze tabel (los van de opgave) afgerond op tientallen.

Landelijke inzichten

Hoeveel vluchtelingen zijn er in Nederland?

Op 1 januari 2024 waren er zo'n 132.000 vluchtelingen in Nederland (exclusief vluchtelingen uit Oekraïne). Dit zijn mensen met een vluchtelingenstatus: mensen die hun land zijn ontvlucht wegens oorlog, conflict of vervolging, asiel hebben aangevraagd in Nederland en erkend zijn als vluchteling. Zij worden ook wel statushouders genoemd. Na minimaal 5 jaar kunnen vluchtelingen een Nederlands paspoort aanvragen en naturaliseren.

De meeste vluchtelingen in Nederland komen uit Syrië. Daarnaast wonen er in Nederland vluchtelingen uit landen zoals onder andere Eritrea, Afghanistan, Iran, Turkije, Jemen, Somalië en Irak.

Ook verbleven er eind 2023 zo'n **105.000 vluchtelingen uit Oekraïne** in Nederland. Vluchtelingen uit Oekraïne kunnen tijdelijk bescherming krijgen in Nederland door de Richtlijn Tijdelijke Bescherming van de Europese Unie.

Hoeveel asielzoekers zijn er in Nederland?

In 2023 deden **38.377 mensen** een eerste asielaanvraag in Nederland, een lichte stijging ten opzichte van 2022 (35.535 eerste asielaanvragen). Daarnaast deden **1.390 mensen** een herhaalde asielaanvraag. Dit zijn mensen die, na een afwijzing van hun asielaanvraag, opnieuw een aanvraag indien, bijvoorbeeld omdat er iets gewijzigd is in hun persoonlijke situatie of in hun land van herkomst. Het aantal herhaalde asielaanvragen lag in 2023 lager dan in 2022 (1.529 mensen).

Ook reisden **10.125 mensen** hun familieleden achterna, ook wel 'nareizigers' genoemd. Als een asielzoeker een verblijfsvergunning heeft gekregen, kan die een aanvraag indienen om diens familieleden naar Nederland te laten komen. Dit heet gezinshereniging. Het aantal mensen dat in 2023 via gezinshereniging naar Nederland kwam lag iets lager dan in 2022 (10.927 mensen).

Het totaal aantal **asielzoekers en nareizigers** in Nederland in 2023 komt daarmee op **49.892**. Veruit de grootste groep kwam uit **Syrië**, gevolgd door **Turkije** en **Jemen**. In 2022 was de totale instroom vergelijkbaar met 2023: 47.991 mensen.

Alleenstaande kinderen

In 2023 vroegen **5.804** alleenstaande kinderen asiel aan in Nederland. De grootste groep kinderen komt uit Syrië, gevolgd door Eritrea en Somalië. Het aantal alleenstaande kinderen dat asiel aanvroeg in Nederland is de afgelopen jaren flink toegenomen. In 2022 bedroeg dit aantal 4.207.

Bron: IND